

Organ för svenskarna i Estland.

214 kandidater uppställda till Deputeradekammarvalen.

Val i 73 valkretsar. 7 man valda utan val.

Till torsdags kvällen den 27 jan. då tiden utgick för insändandet av uppställda kandidater till Deputeradekammarvalen, voro 214 kandidater anmälda. Av dessa äro 7 kandidater självskrivna då de saknade motkandidater i sina valkretsar, eller motkandidaternas kandidatur föll, då de ej samlade tillräckligt med underskrifter för att komma till val. Följande kandidater komma in utan val: Kaarel Eenpalu, Jaan Pödra, Märt Martinson, August Laur, August Mälik, Jüri Looväli och Mart Rõigas.

I Läänemaa där svenskarna bo och komma att välja, Vormsi i den 26 valkretsen, och Rikull-Noarootsi i den 27, äro följande kandidater uppställda: i den 26 valkretsen Artur Kasterpalu, Villem Maaker och Kustas Tonkman; i den 27 valkretsen Aleksander Saar, Hans Alver och Wladislav Tammiste.

Gåva till Vormsi syförening.

Genom amanuens Aron Valentin, som i höstas besökte Vormsö, har församlingen av firman Singer Co Symaskins A/B Stockholm i dagarna fått mottaga en Singers symaskin. Syföreningen som under ledning av fru Maria Broman arbetar för öns fattiga är tacksam för denna värdefulla gåvost som på allt sätt kommer att lända öns fattiga till fromma.

Livaktighet bland estlandssvenskarna i Stockholm.

För närvarande råder en ganska livlig verksamhet bland estlandssvenskarna som bosatt sig i Stockholm. För det första tänker jag då på den sykrets som ledes av f. estlandssvenskan fru H. Hellström, och som har samlat inte mindre än 62 flickor vilka numera varannan onsdag samlas till arbete och förfärdiga olika klädesplagg, som sändas hem till respektive orter därifrån de själva en gång kommit, och utdelas till de mest behövande. Den sista sändelsen, som kom i julas har spritt mera glädje än givarna någonsin anat, och mången mottagare kunde inte underlåta att fälla en tacksamhetens tår när han mottog gåvan. På samma gång som detta arbete är en direkt hjälpverksamhet, skapar det också kontakt med det forna hemmet, som man oftast nog glömmar när man kommit bort och fått andra intressen och umgängeskretsar. Arbetet för anförvanterna hemma är därför också av dem uppskattat när det på samma gång blir en praktisk gärning, som hjälper till att få de utvandrades tankar att vandra hem.

Inte endast bland flickorna utan även bland den manliga ungdomen har lusten att göra något för hembygden vaknat. Enligt vad som kommit till vår kännedom hålla männen på att organisera sig i en liknande sammanslutning, med syfte att samla pengar för något behjärtansvärt ändamål och för att sammanföra alla där bosatta estlandssvenskar i en särskild organisation. De dri-

Till Kustbons prenumeranter.

Många av de gamla prenumeranterna ha ännu inte förnyat prenumerationen för 1938. För att alla skola hinna förny prenumerationen och det inte skall behöva bli avbrott i expedieringen sändes ännu 2 nr. av Kustbon till alla gamla prenumeranter varefter endast de som meddelat red. om förnyad prenumeration komma att erhålla tidningen.

Red.

vande krafterna i deras led äro A. Häggblom och J. Green, som åtagit sig organiserandet, och det är att hoppas att de lyckas i sin goda föresats lika bra som kvinnorna.

-lin.

Av de många estlandssvenskar som bo i Stockholm är endast ett fåtal, som prenumererat på Kustbon. Det vore önskvärt att någon därvarande energisk estlandssvensk ville organisera och se till varje landsman hade Kustbon. Prenumerationen sker enklast genom posten.

Red.

Ekonomiska förhandlingar Estland-Polen.

I söndags avreste till Warschau direktorn för avdelningen för utrikeshandeln vid utrikesministeriet E. Virgo och chefen för handelsdepartementet Uuemaa för att inleda ekonomiska förhandlingar mellan Estland och Polen. Från Warschau beger de sig till Rumänien, Bulgarien och Jugoslavien

Pelle Byström.

Försök på lantbruksskolan 1937.

V.

Kalkning. Kalkningsproblemet är en viktig fråga, som så vitt jag kan förstå, mycket litet undersökts här i bygden. Jag har talat med flera lantbrukare för att få höra deras mening om saken, och jag har flera gånger hört anföras det gamla ordspråket: "Kalken gör rika föräldrar och fattiga barn", vilket skulle betyda ungefär så mycket som att kalken skulle suga ut jorden på något sätt och sålunda göra den sämre med tiden än den förut var. Frågan är nu, hur det förhåller sig med detta. Märkvärdigt är det i alla fall, att i Sverige, och särskilt i de bättre jordbruksbygderna, har det kalkats regelbundet i flera mansåldrar, och jag tror i alla fall inte, att någon sett till de "fattiga barnen." Saken är tvärtom den, att jordbrukets avkastning stigit oerhört och oavbrutet under senaste halvseket, och om de "fattiga barnen" klagat, så har det mera varit över låga priser på produkterna än över för liten avkastning. Denna stegrade avkastning är naturligtvis inte bara kalkens förtjänst, men skulle den ha "sugit ut" jorden, så borde det börja visa sig nu i alla fall. Men aldrig har intresset för kalkning varit större än det nu är.

Ordspråket om de rika föräldrarna och de fattiga barnen är väl lika riktigt och lika felaktigt som det gamla talet om att konstgödsel skulle "suga ut" jorden. Konstgödsel är näring för växterna, och den suger inte ut jorden, annat än om den användes ensidigt utan hänsyn till jordens verkliga behov, alldeles som en människa snart skulle bli "utsugen", om hon skulle försöka att leva på t. ex. socker enbart, som annars är ett viktigt födoämne. På samma sätt kan man också säga, att kalk suger ut jorden, om man bara kalkar och glömmer att gödsla. Till en tid kan kalken verka som gödsling, därför att den lösgör näringsämnen, men då det tar slut på näringsämnen i jorden, då blir det sämre

än förut. Då bli kanske barnen fattiga.

Kalken är också nödvändig såom näringsämne för växterna, men det finns så gott som alltid tillräckligt med kalk i jorden för detta ändamål. Dess största betydelse anses ligga i att den neutraliserar eller binder syrorerna i marken och på detta sätt gör den bättre för växterna. På styv lerjord har den stor betydelse genom att den gör leran luckrare och lättare att bearbeta, men sådan lerjord ha vi väl knappast här i bygden.

Det är stor skillnad på jord beträffande kalkhalten, en del jord kan vara mycket rik på kalk, under det att andra äro kalkfattiga. Nu kommer därtill att kalken tvättas ut i stor mängd ur de översta jordlagren. Man har funnit, att t. ex. i vissa delar av Skåne, där man har den bästa jorden i Sverige, det där tvättas ut c:a 300 kg från har. under ett år, alltså ur matjorden. Får en sådan urtvättning fortgå i århundraden, utan att någon ny kalk tillföres, så måste jorden till slut bli kalkfattig, hur rik på kalk den än från början varit.

Av det nu sagda borde man kunna draga den slutsatsen, att det verkligen är en viktig fråga, om jorden här i bygden lider av kalkbrist eller inte. Skulle det visa sig vid undersökning, att jorden behöver kalkas, då hade vi i kalkningen ett så utomordentligt viktigt medal att höja jordens avkastning, att det skulle vara en försummelse att inte utnyttja det. Och dessutom finns det kalksten tillräckligt att bränna kalk av, så att den borde ställa sig billig också.

Dessa tankar ha legat till grund, då jag i år på Birkas börjat med en undersökning av jordens kalkbehov. Till att börja utlades ett försök ungefär på samma sätt som gödslingsförsöken. Undersökningen är inte färdig därmed, men skulle det i fortsättningen visa sig, att jorden på Birkas har behov av kalk, så måste undersökningen utsträckas till hela svenskbygden.

I nästa nummer skall jag ge en redogörelse för ovanstående kalkningsförsök.

Forts.

Biskop Danell död.

Biskop emeritus Hjalmar Danell har på lördagen den 22 jan. avlidit i sitt hem i Skara.

Danell var kyrkoherdeson och född 1860 i Östergötland. Han studerade i Uppsala, prästvigdes 1891 och blev året därpå docent i dogmatik. Under sin fortsatta prästbana utvecklade han en stark teologisk aktivitet, redigerade Kyrklig tidskrift och var sekreterare i kyrkans missionsstyrelse. Som sådan företog han bl. a. en inspektionsresa till Sydafrika och Indien.

Han var i åtta år e. o. professor men valdes 1905 till biskop i Skara och på denna post, som en av Västergötlands främsta män, stannade den gamle östgöten i 30 år. Han fortsatte även nu att vara en stridsman och i kyrkomötet hörde han till de talare som lade kraft och patos bakom orden. Även om han fick många motståndare minns man honom som en enkel, ärlig och ödmjuk kristen med både humor och värme.

Biskop Danell var även en godvän till estlandssvenskarna, som han flera gånger besökte under den tid hans söner kyrkoherde Sven Danell och rektor Nils Danell verkade på Noarootsi.

Johan Stahl †

Den 11 dennes avled i sitt hem på Vaudden f. d. skogsvakten Johan Stahl i en ålder av 82 år. Med honom har igen en av bygdens äldre söner lyktat sin jordvandring.

J. Stahl var i många avseenden en märklig man. Han var till ytterlighet pliktrogen, samvetsgrann och rättskaffens som få både i handel ochandel.

Han var under hela sitt långa liv även en flitig kyrkobesökare. Ehuru vägen till kyrkan under menförestider var nära en millång hindrade det icke honom att så gott som varje söndag året runt bevista gudstjänsterna.

Han var den äldste man jag träffat i livet.

Frid över hans minne!

Kom ihåg Kulturfondens
sparbössa!

Sverige i vintertid, sett från ett järnvägsfönster.

Resans första etapp Tallinn — Helsingfors — Stockholm.

I några artiklar, som komma att inflyta i Kustbon vill under-teknad skildra norra Sverige, sådant jag såg det från ett järnvägsfönster vintertid, under de något över 3000 km. jag färdades vid årsskiftet.

För att vintertid komma till Sverige, gälla samma samfärdsmedel som sommartid, endast med den skillnaden att icke så många turer i veckan upprätthållas och att det är något dyrare.

Har man råd och det inte passar att avresa från Estland en lördag med "Estonia" kan man gärna vänta till måndagen och taga den lilla omvägen över Finland, som visserligen blir lite dyrare, men däremot också intressantare.

Jag steg ombord på S/S "Aegna" en disig, råkall måndag före jul. Det hade varit ett tiotal grader kallt några dagar förut och inne i Tallinns hamn hade det redan bildats is. Väl utkomna ur hamnen märktes ingenting av att vintern hade kommit. Man satt där skönt och varmt i salongen och blickade ut över havet där vågorna löpte en efter en i sin enformighet. Efter någon timmes färd när Finlands kust redan blev synlig, bildades dock på vattenytan en egendomlig dimma, och man tyckte att fartyget faktiskt flög i moln och inte på vattnet. Den egendomliga företeelsen ser man ofta vintertid på havet och har sin förklaring i att vattenånga bildas när det varma havsvattnet och den kalla luften mötas. Ju närmare vi kom Finlands kust, ju mer kunde man märka av det arbete kung Bore, utför vintertid, och här fick redan fartyget bana sig väg in till Helsingfors hamn genom nybildad is. Rätt intressant är det också att se hur isen bildas i havet då det inte är alltför hård vind så att isbildningen kan försiggå i lugn och ro om man så får säga. Det bildas undan för undan pannkaksstora isstycken som lägga sig tätt intill varandra och binda sig tillsammans med ett andhål här och där tills på så sätt stora fält uppkomma, som i sin tur ge lå och början åt nya.

Helsingfors kan jag inte ge mig inpå att beskriva av den enkla anledningen, att mellan Tallinbåtens ankomst och Åbotågets avgång, som ska föra mig vidare till Åbo och Stockholmsbåten, det vanligtvis är en så liten stund så att man nätt hinner till stationen. Denna gång blev det dock några minuter över så att jag hann ut och se, om än inte mer så dock några skyltfönster och trafiken. Man kan därvid med detsamma konstatera att Helsingfors är en stad, betydligt större än Tallinn, och med andra resurser. Bättre dekorerade skyltfönster och trafiken intensivare. Bättre klädda människor oah sätet att klä sig annorlunda. Jag ramlade utan att veta om det in i Stockmans stora varuhus, just i julbrådskan, och kunde där inte annat än häpna över omfånget och arrangemangen. Man märkte också överallt där, att i Finland bor det två språkgrupper en finsk och en svensk, ty alla anslag voro uppsatta på de båda språken.

Klockan blir strax 3 och jag måste söka mig bort till stationen och Åbotåget för att kunna fortsätta samma dag med båten, som går från Åbo till Stockholm. Det är mycket vackert och högst intressant att färdas denna sträcka, synd bara att det blir mörkt så fort. Naturen som en vinterdag är vacker, där den ligger inbäddad i allt det vita, måste på sommaren ha ännu större tjuuning då all den gröna skogen och de glittrande vattnen träda fram och ge liv. Säkert måste den känna sig lycklig som får bo i ett sådant vackert land! På tåget surrar finskan och svenskan om varann och tidningspojken bär på ett lika stort lass svenska som finska tidningar och båda ha ungefär lika stor åtgång.

Så småningom är jag då framme i Åbo och tåget kör direkt ned till den väntande båten, som sedan posten lastats ombord börjar lossa förtöjningarna och lägger ut i mörknet. Mellan kobbar och skär, förbi undervattensrev och skogklädda holmar går färden i natten. Än ser man ett vitt, än ett grönt eller rött ljus blinka framför eller bakom, och fartyget rusar fram som om det vore det mest fria hav, som låg framför. Är sikten fri går allting väl, men kommer dimma hjälpa

"Livisk" aktivitet i Lettland.

Den baltiska provinsen Livland, som tidvis tillhört Sverige och nu är uppdelad mellan Estland och Lettland, har fått sitt namn av liverna — ett folkslag, tillhörande den finsk-ugriska stammen. Detta folk, som för ett årtusende sedan bebodde trakterna kring Düna, har under århundradenas lopp trängts undan och assimilerats med letterna, men längst uppe på Kurlands nordspets kvarlever ännu en spillra på inemot tusen personer som bevarat sitt modersmål och sina seder och bruk. För en del år sedan väckte det ett visst uppseende då livernas "konung" vägrade att betala skatt till lettiska staten och låta sina söner göra värnplikt i lettiska armén, men sedan "konungen" avlidit har det varit ganska tyst kring liverna.

I Finland och Estland intresserar man sig emellertid för rasfränderna, och i dagarna har en finsk pastor H. K. Erviö erhållit tillstånd att efter ett avbrott på ett par år åter hålla gudstjänst för liverna på deras eget språk. En gudstjänst på liviska hölls även i söndags i Riga i Peter-Pauls-kyrkan. Även på lettiska nationalteatern i Riga har man i dessa dagar kunnat få höra liviska, nämligen i ett skådespel "Liviskt blod", där ett Fader vår läses på nämnda språk.

Liverna äro blonda och högväxta, vilket hänföres till ett starkt nordiskt inslag och tyder på forna livliga förbindelser med Skandinavien. Den svenske professorn J. A. Sjögren gjorde för omkring 80 år sedan en resa till Livland och Kurland för att undersöka återstoderna av liverna. Bl. a. berättade han hur prästerna från predikstolen förbjödo mödrarna att lära barnen liviska — "detta oförståeliga språk."

Svenska kyrkokörens sångövningar försiggå å Sv. skolan varje fredag kl. 20.

Sångintresserade anmodas anmäla sig.

inte de mest finurliga blinkljus och man måste lägga sig till ro och vänta. Denna gång gick allting bra och jag var framme i Stockholm när staden vaknade.

A. Aspelin.

Riksföreningen ordnar finlandsfärd.

Åbo passerades i dagarna av professor Wilhelm Lundström, som befann sig på väg till Stockholm efter en veckolång vistelse i Finland.

Det huvudsakliga syftet med min resa hitöver denne gång har att skaffa med en sällskapsresa av något speciell karaktär, säger professorn vid ett samtal med Svenska Dagbladets korrespondent. Riksföreningen anordnar resan och dess syftemål är att man i Sverige skall komma underfund med att det också finns en svensk landsbygd i Finland. Vi gör början nu i sommar och det är meningen att det skall komma en exkursion av samma slag varje år. Deltagarna i exkursionen bli 100 och avresan sker från Stockholm med "Kastelholm" den 12 juni. I Helsingfors stannar vi till 16 juni.

Inom ramen för vistelsen i huvudstaden faller dels en utflykt till Borgå med uppehåll bl. a. vid Sibbo åldriga kyrka och med besök vid Gunebergs och Eugén Schaumans gravar och dessutom ett deltagande i den stora allmänna rikssvenska fest, som anordnas i Helsingfors på konungens 80-årsdag den 16 juni. Den 17 fortsätter exkursionen till Åbo genom Nylands svenskbygder med besök i Raseborg och i en typisk svensk småstad Ekenäs. Återfärden till Stockholm anträdes den 19 juni.

Vad vi särskilt hoppas är att man skall kunna bli i tillfälle att övervara en folkfest ute i någon svenskbygd.

Sv. Dagb.

Sydföreningen

för läsrummet sammanträder onsdagen den 2 febr. kl. 5 em. i svenska läsrummet. Rütli 9.

Il Duces son nu framme i Rio de Janeiro.

Enligt ingånget telegram ha de italienska flygarna överste Biseo och löjtnant Bruno Mussolini nu fullbordat sin flygning Rom—Rio de Janeiro och landet i den brasilienska huvudstaden. Den tredje i flygfärden deltagande, major Moscatelli, har landet i Natal.

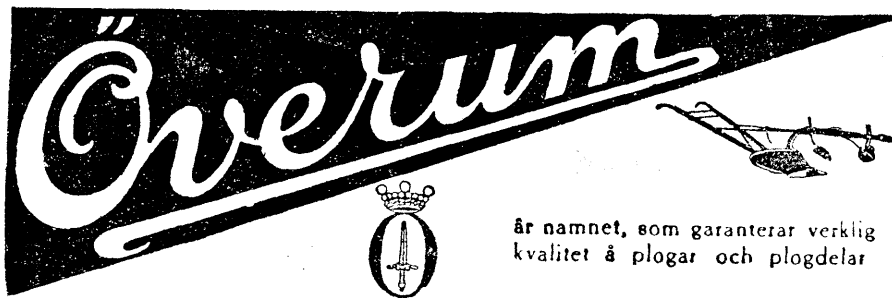
A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil,
Konservfabrik för inläggning av finare anjovis och sillkonserver. Tel. 15.

Clofströms
Rostfria Kokkärl
rekommenderas.

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK
JÄRBO
FILTAR VADMAL SPORTTYGER

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG
Gävle
Medlem av Norrlands Stuvareförb.
Telegramadr.: Stowing. Tel. 277.

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. June-
motorn motorn Munkteill
A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna

Randiga och rutiga bomullstyger,
Bomullsflanell, Crepe-Frottéer, Poplin.
Silkesblustyg Zefyr, Bolstervar, Co-
ver. — Coat. Jacquardboister Kadettyg,
Möbeltyg.

FENIX

Föreningsgat. 7.

Gå till den av dessa restauranger
som är Eder närmast då Ni vistas i

MALMÖ

Intima och hemtrevliga lokaler.
Omtyckta klubbrum.

Direktion: Aktiebolaget Malmörestauranger.

DRUVAN

Engelbrektsgat. 5

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden
om Ni använder

ORSA vedsåglblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär

Tillv: A/B ORSA Såglbladsfabrik,

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress: Järnbirger.

E. W. JUST

Blekeri-Färgeri-Merisering

Tel. 148 BORÅS 21 48

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.
A. Stahl.
A. Aspelin.

Rütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

GEFLE MANUFABRIK A.-B.

STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål
REKOMMENDERAS.

Sjuntorps Aktiebolag S JUNTORP

Rekommenderar sina välkända
tillverkningar.

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23

Randsydd skodon, Mans- och Goss
kodon. Slitstarka. Goda passformer.

Efterfråga J—sons skodon. Bör finnas
i alla välsorterade affärer.

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt

Norrköping. Tel. 1249.

Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan

Stora Torget 3. Linköping Tel. 178
1:sta kl. Konditoriservering: Choklad,
Konfekt, Bakelser och Småbröd.

Prima PORTLAND CEMENT

från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.